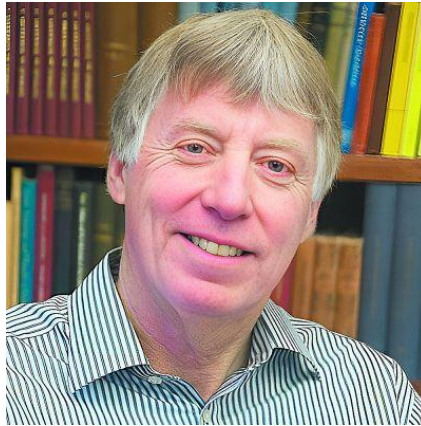

Συνέντευξη του Richard Hunter για τις ελληνικές κλασικές σπουδές *

Ο χαρακτήρας των Ελλήνων και τα στερεότυπα των άλλων

«Πήγα σε ένα παραδοσιακό –μόνο αρρένων– σχολείο, που ήταν βασισμένο πάνω στο βρετανικό σύστημα. Η διδασκαλία των λατινικών ήταν υποχρεωτική για δύο χρόνια και κατόπιν ο μαθητής μπορούσε να επιλέξει ανάμεσα στα λατινικά και τη γεωγραφία. Όταν ήμουν 11 χρόνων, μου ήλθε η ιδέα να ασχοληθώ με τα αρχαία ελληνικά, γιατί θεωρήθηκα (απρόσμενα!) καλός στα λατινικά. Όμως, δεν υπήρχε δάσκαλος αρχαίων, και έτσι ένας πολύ καλός δάσκαλος που δίδασκε λατινικά, άρχισε να μου διδάσκει αρχαία. Επειδή ένιωθε ότι είχα έφεση στα αρχαία και ότι έπρεπε να προχωρήσω, καθόταν μαζί μου στην αυλή και μου δίδασκε αρχαία. Θυμάμαι να κλίνω ρήματα και άρθρα την ώρα που τα άλλα παιδιά έπαιζαν στο διάλειμμα» περιγράφει ο Ρίτσαρντ Χάντερ, μιλώντας για την απόφασή του να ασχοληθεί με την αρχαία ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό. «Το σχολείο θεωρούσε ότι έπρεπε να αναπτύξει την κάθε ειδική κλίση των μαθητών και να μην αφήνει να πηγαίνει χαμένο το ταλέντο τους, η καλλιέργεια του οποίου είναι, ή οφείλει να είναι, μεταξύ των στόχων ενός εκπαιδευτικού συστήματος» προσθέτει και μάλλον περιττεύει η όποια προσπάθεια σύγκρισης με το ελληνικό σχολείο, όχι μόνο στα μαθητικά χρόνια του πανεπιστημιακού αλλά και τώρα.

Ωστόσο, εκείνος μιλά όχι μόνο για την πρώτη του επαφή με την Ελλάδα μέσα από την αρχαία ελληνική γλώσσα, αλλά και για την αρχή της γνωριμίας του «με τον σύγχρονο ελληνισμό» όπως λέει. «Στη γειτονιά που μεγάλωσα, υπήρχε μία ορθόδοξη εκκλησία την οποία παρατηρούσα κάθε μέρα. Η κοινότητα των Ελλήνων στο Σίδνεϊ και τη Μελβούρνη είναι πολύ μεγάλη. Νομίζω ότι η Μελβούρνη είναι η μεγαλύτερη ελληνική πόλη μετά την Αθήνα» λέει χαμογελώντας. «Εδώ και είκοσι χρόνια επισκέπτομαι συχνά την Ελλάδα, ενώ έχω Έλληνες φοιτητές στο Κέιμπριτζ» προσθέτει.

- Πώς μας βλέπουν οι ξένοι τώρα;

Κάθε χώρα και λαός έχουν τα δικά τους στερεότυπα. Βέβαια, δεν είναι τα στερεότυπα άσχετα προς την πραγματικότητα, είναι σαν τον καπνό και τη φωτιά. Αυτό μπορεί να έχει δύο πλευρές, θετική και αρνητική. Για παράδειγμα, για τους Έλληνες είναι πολύ

σημαντική αξία η αφοσίωση και η στήριξη στην οικογένεια και τους φίλους. Παρότι είναι θετικό αυτό, έχει και την αρνητική του έκφανση. Εφόσον κάποιος θεωρεί καθήκον του πρωτίστως να φροντίζει τους συγγενείς και φίλους του, είναι δύσκολο να αφοσιωθεί ταυτόχρονα στο κοινωνικό σύνολο και να προτάξει το γενικό καλό έναντι του καλού των δικών του ανθρώπων, εάν τα δύο αυτά δεν συμβαδίζουν. Η νοοτροπία αυτή επηρεάζει και τα ΑΕΙ και τη χώρα και οπωσδήποτε σχετίζεται με τα προβλήματά τους.

Αυξάνεται το ενδιαφέρον για τις ελληνικές κλασικές σπουδές

«Λέγεται πως ο στόχος των κομμάτων μέσω της φοιτητικής ψήφου είναι η αύξηση της επιρροής τους σε ένα δυναμικό εκλογικό σώμα και πως αυτό επιδιώκει και ο ΣΥΡΙΖΑ με την επαναφορά της φοιτητικής ψήφου στις πρυτανικές εκλογές» παρατηρεί ο κ. Χάντερ, σχολιάζοντας τη σχετική πρόταση της κυβέρνησης, όπως παρουσιάζεται στο πρόσφατο νομοσχέδιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ο ίδιος είναι κάθετα αντίθετος: «Τα πανεπιστήμια είναι πολύ σύνθετοι οργανισμοί, από όποια πλευρά και να τα δούμε. Έτσι, η επιλογή ηγεσίας ενός πανεπιστημίου είναι δύσκολη υπόθεση. Θα ήταν καταστροφικό να δώσει κανείς αποφασιστικό λόγο για την ηγεσία ενός ΑΕΙ σε μία μερίδα ανθρώπων, όσο μεγάλη κι αν είναι, που εμπλέκεται με το ΑΕΙ για τέσσερα ή πέντε χρόνια μόνο, και που δεν γνωρίζει τίποτε για τη λειτουργία του ιδρύματος, τη συνθετότητα των υποθέσεων και τους υποψηφίους πρυτάνεις» λέει. Από την άλλη, απορεί πώς μπορεί να καταργηθεί η ηλεκτρονική ψηφοφορία για τις εκλογικές διαδικασίες, σε μία εποχή που οι θεσμοί της δημοκρατίας (διαύγεια αποφάσεων, λογοδοσία μέσω των ΜΜΕ αλλά και των κοινωνικών δικτύων) βασίζεται στις νέες τεχνολογίες.

Αλλωστε, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών προτείνει ο κ. Χάντερ ως βάση του νέου σχολείου και τη διδασκαλία των ανθρωπιστικών σπουδών. «Ο μαθητής πρέπει να ενθουσιαστεί με αυτό που ακούει από τον δάσκαλο στο σχολείο. Αλλιώς έχει χάσει το ενδιαφέρον του, πόσο μάλλον σε μία εποχή που υπάρχουν τόσα ερεθίσματα και πηγές πληροφορίας και γνώσης για τον μαθητή. Και αυτό είναι γενικό, ισχύει για όλα τα σχολικά αντικείμενα, και όχι μόνο για την αρχαία γλώσσα και τον πολιτισμό» απαντά στην ερώτηση για τον τρόπο διδασκαλίας των ανθρωπιστικών σπουδών στην εποχή που κατακλύζεται από την πληροφορική και τους νέους επιστημονικούς κλάδους. Μάλιστα, ο ίδιος τονίζει ότι το ενδιαφέρον προς τις ανθρωπιστικές σπουδές, και δη τις ελληνικές, είναι αυξητικό σε σχέση με προηγούμενες εποχές. «Όταν εγώ αποφάσισα να σπουδάσω Αρχαία Ελληνική Φιλολογία, οι κλασικές σπουδές στην Αυστραλία και τη Βρετανία δεν ήταν τόσο δημοφιλείς».

- Πού αποδίδετε τη δημοφιλία;

Σήμερα ο κόσμος έχει μεγάλα ανοιχτά προβλήματα και κατ' επέκταση ερωτήματα για το πώς θα τα αντιμετωπίσει. Ας κοιτάξουμε γύρω μας. Πώς αντιμετωπίζεις το μείζον προσφυγικό ζήτημα; Με ποιον τρόπο θα επιτύχει κάθε χώρα την ενσωμάτωση των ξένων, πώς θα διαχειριστεί τις θρησκευτικές μειονότητες; Πώς η δημοκρατία θα

αντιμετωπίσει αυτά τα θέματα; Γιατί γίνονται πόλεμοι; Από ποιες αξίες πρέπει να διέπεται η πολιτειακή οργάνωση; Και ακόμη, πώς οι γονείς θα μεγαλώσουν τα παιδιά τους σε έναν τόσο σύνθετο κόσμο; Η μελέτη των αρχαίων κειμένων μπορεί να προσφέρει λύσεις στα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου. Τα ζητήματα με τα οποία ασχολείται η αρχαία λογοτεχνία και ο πολιτισμός είναι οικουμενικά και διαχρονικά.

- Με ποιον τρόπο οι μαθητές θα έλθουν κοντά σε αυτά τα κείμενα; Είναι μόνο θέμα κλίσης κάποιων που αγαπούν τη γλώσσα, το διάβασμα και ίσως έχουν μία σχετική κουλτούρα από την οικογένεια;

Το θέμα είναι ο δάσκαλος και ευρύτερα το εκπαιδευτικό σύστημα να αξιοποιεί τα σύγχρονα μέσα για να επιτρέψουν στους μαθητές να κατανοήσουν πόσο μεγάλη σχέση έχει ο αρχαίος κόσμος με τον σύγχρονο. Το να ασχολείται κάποιος μαθητής με τον αρχαίο πολιτισμό δεν σημαίνει ότι πρέπει να σκοτώνεται να μάθει τη μετάφραση των κειμένων. Αντίθετα, πρέπει να κατανοήσει ότι οι ιδέες και οι προβληματισμοί που εκφράζονται στα κείμενα αυτά, πανανθρώπινοι και διαχρονικοί, είναι μέρος της ζωής τού σήμερα, όπως ακριβώς και τα υπερσύγχρονα γκάτζετς με τα οποία πιθανόν να παθιάζεται. Νομίζω ότι η κλασική παιδεία πρέπει να ενσωματωθεί στο σχολείο από τη μικρή ηλικία των μαθητών.

- Πετυχαίνει αυτόν τον ενθουσιασμό προς τη γνώση το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα;

Όχι, αλλά το πρόβλημα δεν είναι μόνο ελληνικό. Οι νέοι ζουν σε έναν ψηφιακό κόσμο και δέχονται άμεσα την πληροφορία. Αυτό επιδρά στον τρόπο που σκέφτονται και γράφουν και, φυσικά, στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον κόσμο. Τον προσλαμβάνουν αποσπασματικά και παθητικά. Πάνω σε αυτό πρέπει να δουλέψει κάθε εκπαιδευτικό σύστημα. Η λύση δεν είναι ο δάσκαλος να διδάξει τους μαθητές με τον τρόπο που εκείνος πήρε τη γνώση στο σχολείο και το πανεπιστήμιο, αλλά να προσαρμόσει τις μεθόδους διδασκαλίας του στα νέα δεδομένα και ενδιαφέροντα των μαθητών. Ο τρόπος μετάδοσης της «παλιάς» γνώσης με βάση τα νέα δεδομένα, αφορά το σχολείο, τα μουσεία, τις βιβλιοθήκες, τα πανεπιστήμια. Δεν μπορούμε να λέμε: Εγώ αυτό έχω να σου προσφέρω, με αυτόν τον τρόπο, και εάν σου αρέσει. Και ειδικά στην Ελλάδα, το σύστημα παραδόσεων-εξετάσεων που δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις, ενισχύει αυτό το πρόβλημα. Τα ελληνικά πανεπιστήμια οφείλουν να αλλάξουν.

* Ο Richard Hunter είναι ελληνιστής, διδάκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας του Cambridge και δίδαξε ως καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας και εταίρος του Κολεγίου Trinity.

Μέρος της συνέντευξης στον Απόστολο Λακασά, «Καθημερινή» 12 Μαρτίου 2016.